אלא לאו לטבילתן לא לעולם לטומאתן סיפא אצטריכא ליה אלא שחמור ממנו בועל נדה שמטמא משכב ומושב בטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין ת"ש [א]דתני רבי חייא הזוב והזבה והמצורע והמצורעת ובועל נדה וטמא מת טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה תיובתא ועד שאתה מפרישו מטומאת ביתו הפרישהו מטומאת המת אמר רב תחליפא אבוה דרב הונא (בר תחליפא) משמיה דרבא זאת אומרת טומאת המת הותרה היא בציבור רבינא אמר אפילו תימא טומאת המת דחויה היא בצבור טומאת המת לא שכיחא טומאת ביתו שכיחא איתמר טומאת המת רב נחמן אמר הותרה היא בציבור ורב ששת אמר [ב]דחויה היא [ג]בציבור היכא דאיכא טמאין וטהורין בההוא בית אב כולי עלמא לא פליגי דטהורין עבדי טמאין לא עבדי כי פליגי לאהדורי ולאתויי טהורין מבית אב אחרינא רב נחמן אמר היתר היא בציבור ולא מהדרינן ורב ששת אמר דחויה היא בציבור ומהדרינן איכא דאמרי אפי' היכא דאיכא טהורין וטמאין בההוא בית אב פליג רב נחמן ואמר עבדי נמי טמאין

דכל

שמטמא משכב ומושב. אפילו עשר מצעות זו על גב זו וטמא מת אינו מטמא אלא מגעו: **לטמא אוכלין ומשקין.** ולא לטמא אדם וכלים כשאר כל עושה משכב ומושב כגון זב וזבה ונדה ומצורע שטומאתן אב הטומאה לטמא אדם וכלים אבל בועל נדה כתיב ביה (ויקרא טו) כל המשכב אשר ישכב עליו יטמא נתקו הכתוב מטומאה חמורה דמשכב נדה עצמה שמטמא אדם כדכתיב (שם) וכל [ג]אשר יגע במשכבה וגו' והביאו לטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין דאי לטומאה חמורה ליספוק קרא מיניה ואנא ידענא דמשכבו טמא כמשכב נדה דהא כתיב ותהי נדתה עליו (שם): **ועד שאתה מפרישו מטומאת ביתו.** ושאר כל אדם נכנסין ויוצאין אלו הפרישו מטומאת מת ולא יהיו כל אדם נכנסין ויוצאין אצלו שמא ימות מת עליו: **הותרה היא בציבור.** כדכתיב איש נדחה ואין ציבור נדחין וביום הכפורים כוליה קרבן ציבור ואף קרבן שלו דוחה את הטומאה שהרי זמנו קבוע וקרבנו תלוי בו: **דחויה היא בציבור.** אף על פי שהקרבן ציבור דוחה אותה בקושי הותרה ולא היתר גמור [א] וכל מה דמצינו לאהדורי מהדרינן שיעשה בטהרה: **בההוא בית אב.** שעובד באותו יום דכולי עלמא טהורין עבדי תמידים דההוא יומא אע"פ שקרבן ציבור הן:

דכל

סיפא איצטריך ליה אלא שחמור ממנו בו'. בפרק אלו דברים בפסחים (דף סח.) פריך מהכא אילימא לטומאתם האי טומאת ז' כתיב ביה והאי טומאת ז' כתיב ביה אלא לאו למתניתם ומדסיפא למתניתם רישא נמי למתניתם מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא וגמגמו שם התוס' אמאי משני בדוחק ומוקי רישא וסיפא בתרי טעמי לישני כי הכא לעולם לטומאתן וסיפא איצטריך ליה ונראה לי לתרץ דההיא שינויא דהתם ניחא ליה לתרץ טפי דהיא גופא איצטריך מלומר דסיפא איצטריך ליה ותנא רישא משנה שאינה צריכה משום סיפא והכא לא מצי לשנויי כי התם דמסיפא גופה פריך ואיצטריך לשנויי שינויא דחיקא אי נמי נ"ל דהתם נמי לא מצי לשנויי כי הכא דהא מסקינן הכא דבועל נדה כטמא מת לטבילתו וטובל ביום ורב שימי מנהרדעא סבירא ליה דבועל נדה כנדה לטבול בלילה ומעיקרא פריך ליה מברייתא בועל נדה כטמא מת מאי לאו לטבילתו לא לטומאתו וסיפא איצטריך ליה והדר איתותב מברייתא דתניא בהדיא בועל נדה וטמא מת טבילתם ביום ולהכי לא הוה מצי לשנויי התם לטומאתו דהא על כרחך בועל נדה כטמא מת נמי לטבילתו כדמסקינן הכא והשתא מאי טעמא הוי כטמא מת לטבילתו אלא ש"מ דכנדה הוי לכל מאי דכתיב בהדיא אבל למאי דלא רביניהו קרא יש לנו לדמותו לטמא מת מסברא משום דהוי טומאת מגע כמותו וא"כ ה"ה למתניתם ואע"ג דמעיקרא כי אמר למאי אי לטומאה לא הוה קשה ליה אלא האי טומאת ז' כתיב ביה כו' י"ל דקושיא הפשוטה נקט ומ"מ אי הוה משני ליה לטומאתו וסיפא איצטריך ליה אכתי הוה פריך ליה והא על כרחך בועל נדה כטמא מת לטבילתו כדמסקינן הכא וכיון דדמי לטבילה דמי נמי למתניתם כדפי': **אלא** שחמור ממנו בועל נדה כו'. תימה לי דטמא מת נמי חמור מבועל נדה שטעון הזאה ג' וז' ומטמא כלי מתכות לעשותם אב הטומאה כיוצא בו כדתנן בריש מסכת אהלות ג' טמאין במת ואדם בכלים טמאים טומאת ז' וכו' ושמא בסיפא דברייתא חשיב נמי להני חומרי דטמא מת מבועל נדה: **שמטמא** משכב ומושב בטומאה קלה. כאן חזר בו רש"י ממה שפירש בפרק אלו דברים בפסחים (דף סז:) והא דקאמר התם אדרבה זב חמור ממצורע שכן עושה משכב ומושב וכו' משמע דמצורע אינו עושה משכב ומושב והקשה מדאמר בתורת כהנים וגילח את כל שערו פרט לבית הסתרים ודין הוא נאמר תגלחת בימי ספרו ונאמר תגלחת בימי גמרו מה תגלחת האמורה בימי ספרו פרט לבית הסתרים אף תגלחת האמורה בימי גמרו פרט לבית הסתרים ומקשה אם הקל בימי ספרו שאין מטמא משכב ומושב ואין מטמא בביאה נקל בימי גמרו שמטמא משכב ומושב כו' ותירץ רש"י וגם ר"ת דההיא דאלו דברים דמשמע דזב עושה משכב ומושב ולא מצורע היינו לטמא אדם ובגדים וההיא דת"כ איירי לטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין דאתי בק"ו כדאיתא בריש פרק דם הנדה (נדה דף נד:) ומה זב שאין מטמא בביאה עושה משכב ומושב אבן המנוגעת ומצורע שמטמאים בביאה אינו דין שיעשו משכב ומושב וממיעוטא דהזב ולא אבן המנוגעת ממעט התם מטומאה חמורה והכי נמי נמעט מצורע גופיה מההוא קרא מטומאה חמורה וכאן פרש"י שעושה משכב ומושב לטמא אוכלין ומשקין ולא כשאר משכב ומושב שעושה לטמא אדם וכלים כגון הזב והמצורע וכו' [ה]וה"ר משה מפונטייז"א פי' כמו שפרש"י כאן וההיא דאלו דברים מוקי לה במצורע בימי ספרו וכדמשמע בת"כ שאין עושה משכב ומושב ועוד האריכו בו התוס' באלו דברים (דף סז:) וכאן לא שייך ולי הוקשה על מה שפי' התוס' למצורע ואבן המנוגעת אתו בק"ו מזב לטומאה קלה והיכי אתו האיכא למיפרך מה לזב שעושה משכב ומושב לטומאה חמורה תאמר בהני ומיהו הא לא קשה דאיכא למימר בועל נדה יוכיח מיהו אכתי איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שמטמא כלי חרס בהיסט דאף בועל נדה מטמא כלי חרס בהיסט כמו שהוכיח שם ר"י מדאמר פרק בנות כותים (נדה דף לג.) מה היא מטמאה כלי חרס אף הוא מטמא כלי חרס ומדנקט כלי חרס שאין מטמא מגבו ש"מ בהיסט קאמר אלא נ"ל דטומאה חמורה נמעטיה מהזב וטומאה קלה מטמא בהיקשא דוהזב את זובו לזכר ולנקבה ודרשינן בפרק בנות כותים (שם דף לד:) לזכר לרבות מצורע למעיינותיו וכו' ואיתקש מצורע לזב גמור ומן הדין הוה לן למימר דאיתקש לזב אפילו לטומאה חמורה אלא דאתא מיעוטא דוהזב ומעטיה ונוקי מיעוטא לטומאה חמורה והיקשא לטומאה קלה: **אמר** רב תחליפא משמיה דרבא זאת אומרת טומאה הותרה היא בציבור. תימה דבזבחים ר"פ כל הפסולים (דף לג.) קאמר מכלל דתרוייהו סבירא להו פי' אביי ורבא טומאה דחויה היא בציבור ותירץ ר"י דהא דקאמר רבא הכא טומאה היתר היא זאת אומרת וליה לא ס"ל דס"ל [ד](כרב) דאמר בסמוך טומאה דחויה היא ול"נ דאין אנו צריכין לומר דלא ס"ל כסתם מתניתין אלא ההיא דהתם לענין פסח איירי דקאי אמאי דקאמר עולא ביאה במקצת שמה ביאה ופריך ליה ממצורע שחל שמיני שלו להיות בערב הפסח וראה קרי אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס זה נכנס מוטב יבא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת ואי אמרת ביאה במקצת שמה ביאה אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא א"ל מתוך הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו אמר רב יוסף ש"מ דקסבר עולא רובן זבין ונעשו טמאי מתים הואיל והותרו לטומאתן הותרו לזיבתן א"ל אביי מי דמי טומאה איישתראי איישתראי זיבה לא איישתראי וכו' דילמא הכי קאמר מר רובן טמאי מתים וכו' ואכתי לא דמי מצורע היתירא הוא טומאה דחויה היא להא לא אידחאי א"ל רבא אדרבה איפכא מסתברא וכו' וכיון דהתם לענין פסח איירי איכא למימר נהי דפסח כיון דאתי בכינופיא חשיב כקרבן ציבור [ה]ודוחה את השבת ואת הטומאה מ"מ כיון דלאו כל ישראל מייתו חד פסח בשותפות מהדרינן אטהורין אפילו למ"ד טומאה היתר היא בקרבן ציבור גמור הכא בשותפות וכן משמע לקמן בסמוך (דף ז.) דאילו של אהרן אע"ג דזימנא קביעא ליה ודחי את השבת ואת הטומאה כקרבן ציבור מכל מקום כיון דקרבן יחיד הוא מהדרינן אטהורין לכולי עלמא וכ"ש דניחא טפי הא דאצטריך למידק התם מכלל דתרוייהו סבירא להו טומאה דחויה דמאי נפקא מינה בההוא דיוקא אלא משום דרבא סבירא ליה הכא טומאה היתר היא איצטריך למידק התם דאפילו הכי מודה הוא בפסח וש"מ דשינויא דשנינן הכא ביומא בסמוך אילים באילו של אהרן דאפילו למ"ד היתר הוא בקרבן יחיד כמו אילו של אהרן ופסח אע"ג דזימנא קביע להו ודחו שבת וטומאה מודה הוא דמהדרינן אטהרה:

פריס

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ד מהל' ביאת מקדש הלכה יד טו טז:

תוס' ישנים

זב וזבה טבילתן ביום. וביום השביעי קאמר דמקצת היום ככולו וה"ה נמי שיכול לטבול ליל שביעי אך שאינו יכול או להביא קרבנותיו בשמיני שצריך להעריב שמשו אבל יש שהיו מפרשין דהא [ב](דתנן) בפ' בתרא דנדה (דף עב.) ושוין בטבילת לילה בזבה שאינה טבילה דבליל שמיני קאמר ומבילין אותה מדתניא בספרי מנין שטובלת מבעוד יום ת"ל והביאה אותם אל הכהן אל פתח אהל מועד בליל היא נאה אל פתח אהל מועד אם לא העריבה שמשה אין זה כלום דהתם לא קאמר שטובלת מבעוד יום אלא לומר שאינה צריכה להמתין עד הלילה אבל כל זמן הוא שתטבול אח"כ בליל שמיני אלא שאז לא תוכל להביא קרבנותיה עד אתשיעי והיא דנדה איירי בזבה קטנה משום דספירת לילה לאו ספירה היא כדאמרינן בפרק ב' דמגילה (דף כ:) וכדאמרי' נמי התם בפרק בתרא דנדה (דף עב.) ושוין ברואה יום אחד עשר וטבלה ושמשה שמטמאה משכב ומושב וחייבת בקרבן והיינו טעמא משום דלא הגיע מנה עד יום כ' ועוד דהא בי דידן ספק זבות שוינהו רבנן ואפ"ה לא טובלות בד הלילה. ריב"א: [ג] בעל קרי כמגע שרץ. בפסחים בפרק אלו דברים (דף סו.) מפרש: הפרישהו מטומאת מת. פי' בקונטרס שלא ימות מת עליו כו' ואין לפרש שלא יגעו בו בני אדם שהם טמאי מתים דהא אמרינן לקמן גבי שום פרישתו לקדושה שאחיו הכהנים נוגעין בו אי כרבי מאיר אי כרבי יוסי ואינהו סבירא להו טומאה דחויה היא בציבור וא"כ אמאי נוגעין בו דלפי זה יש לנו לספק הכהנים בטמאי מתים דאין נראה לומר דסוגיא דלקמן פליגא ארב תחליפא דהכא הכל לפירוש הקונט' ניחא טפי דלא אמרינן נגיעה אלא שלא יתעכב עמו בתוך הבית למ"ד טומאה דחויה היא בציבור ומיהו קצת תקנה עשו לטומאת מת בהפקדת כהן אחר ועיקר פרישתו היא משום טומאת (מת) קרי וזיבה וגם משום לנורא דנכרי כדאמרינן לקמן (דף מז.) בהכילתין ואע"ג דלנורא דנכרי מדרבנן:

א) (נצ"ל שמיני). ב) צ"ל דתניא. ג) עיין לעמוד שלפני זה.

מסורת הש"ס

א) לקמן פח. שבת קכא. ופסחים ל:], ב) [לקמן ז: מו: פסחים עז. עט. פ. זבחים לג.], ג) [צ"ל הטעונ], ד) [צ"ל כרב ששת], ה) [לקמן דף נא.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דחוי' כו' ולאו היתר גמור הוא וכל כו':

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שמטמא וכו' והר"ר משה מפונטייזא פי'. עיין בר"ש פ"א מ"ג דכלים:

מוסף רש"י

הזוב והזבה כו'. ברייתא זו אבל יוה"כ שנויה בתוספתא דיומא (שבת קכא.). טבילתן ביום. משהאיר המזרח ביום שביעי שלהם, וטעמא בפ"ב דמגילה (כ.) מקרא דביום השביעי, מקצת שביעי ספירה, ואם חל שביעי שלהם ביוה"כ טובלין מדרבנן לאכול תרומה לערב (שבת שם). נדה ויולדת טבילתן בלילה. טובלות כדרכן בלילי יוה"כ אם חל שביעי שלה בערב יום הכפורים, שאינה יכולה לטבול ביום ז', דכתיב בה תהיה בנדתה, בהוייתה תהא כל ז' (שם). דחויה היא בציבור. אע"ג דאכשרה רחמנא למיתי בטומאה, לאו היתר גמור הוא, אלא היכי דלא משתכחי טהורין (פסחים עז.) בקושי הותרה דכל כמה דאפשר לאהדורי אטהרה או אטומאה קלה מהדרינן (שם עט. וכעי"ז לקמן מו:) כלומר בקושי נדחית אלא דיחוי בעלמא על ידי נשיאות עון, שהציץ מרצה, ולא בהיתר גמור (זבחים לג.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com